

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1946 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag m. m., dels ock i ämnet väckta motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till lagutskott.

Genom en den 15 februari 1946 dagtecknad proposition, nr 75, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag; samt

2) förordning med vissa bestämmelser angående aktiebolags rätt att vid taxering njuta avdrag för överföring av medel till pensionsstiftelse m. m.

I anledning av propositionen ha inom riksdagen väckts följande motioner, nämligen

i n o m f ö r s t a k a m m a r e n :

nr 258 av herr *Bergvall* m. fl. och

nr 259 av herr *Wehtje* m. fl. samt

i n o m a n d r a k a m m a r e n :

nr 409 av herr *Wiberg* m. fl.

Propositionen och motionerna ha, såvitt de angå lagförslaget under 1) här ovan, hänvisats till lagutskott och behandlats av första lagutskottet samt i övrigt till behandling av bevillningsutskottet.

Det av första lagutskottet behandlade lagförslaget är av följande lydelse.

L a g

med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Utdelning till aktieägarna av aktiebolags vinst enligt fastställd balansräkning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1947, må ej ske i större omfattning än i denna lag sägs.

2 §.

Vinstutdelning må, där ej annat nedan stadgas, icke överstiga sex procent av bolagets behållna förmögenhet enligt balansräkningen för det räkenskapsår utdelningen avser. Med bolagets behållna förmögenhet avses bolagets tillgångar efter avdrag för skulder och värdeminskningposter.

Har vinstutdelning för de tre sista räkenskapsår, som utgått före den 1 januari 1940, skett med så stort belopp i förhållande till bolagets behållna förmögenhet enligt balansräkningen för vart och ett av nämnda år, att utdelningen i medeltal (medeltalsprocenten) överstiger sex procent, må av vinsten utdelning ske med belopp motsvarande högst medeltalsprocenten av behållna förmögenheten enligt balansräkningen för det räkenskapsår utdelningen avser.

Där vinstutdelning för det sista räkenskapsår, som utgått tidigare än den 31 december 1941, överstiger såväl sex procent av bolagets behållna förmögenhet enligt balansräkningen för nämnda räkenskapsår som ock den enligt andra stycket beräknade medeltalsprocenten, må, utan hinder av vad i första och andra styckena stadgas, utdelning ske med belopp motsvarande högst den procent av behållna förmögenheten, vartill förstnämnda vinstutdelning uppgick; dock må höjning ej ske av det procenttal i förhållande till aktiekapitalet som denna vinstutdelning utgjorde.

Om vid vinstutdelningens bestämmande enligt vad i första, andra och tredje styckena sägs erhålles ett procenttal i förhållande till aktiekapitalet, som innehåller ett bråktal, må, ifall bråktalet understiger en halv procent, procenttalet höjas till närmaste högre halva procent och, ifall bråktalet överstiger en halv procent, procentalet höjas till närmaste högre hela procent av aktiekapitalet.

3 §.

Har aktiebolag i fastställd balansräkning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945, redovisat skattefond eller annan post avseende ogrundad skatt (skattereserv), må vinstutdelning icke, med mindre skattereserven redovisas oförminskad, överstiga vare sig det procenttal i förhållande till bolagets behållna förmögenhet, som vinstutdelningen för nämnda räkenskapsår utgjorde, eller den enligt 2 § första och fjärde styckena tillåtna vinstutdelningen.

I skattereserven skall anses ingå, förutom reservens belopp enligt fastställd balansräkning, jämväl belopp som bolagsstämman vid balansräkningens fastställande beslutat överföra till skattereserven.

4 §.

Finnas i bolag aktier med företrädesrätt till vinstutdelning jämte rätt att, därest under föregående år sådan utdelning ej till fullo lämnats, av följande års utdelningsbara vinst bekomma vad som brustit, innan utdelning å andra aktier må äga rum (företrädesrätt till ackumulativ utdelning), skall belopp, som tillkommer sådana preferensaktier för tidigare år, icke inräknas i den enligt 2 och 3 §§ tillåtna vinstutdelningen.

5 §.

Bestämmelserna i denna lag skola icke äga tillämpning, där vinstutdelning från aktiebolag understiger tiotusen kronor. Ej heller skola bestämmelserna i 2 § äga tillämpning i fråga om vinstutdelning från bolag (dotterbolag, dotterdotterbolag), vars aktier till mer än nittiofem procent ägas av annat aktiebolag (moderbolag) eller ock av ett eller flera sådana dotterbolag eller av moderbolaget och ett eller flera sådana dotterbolag tillsammans.

6 §.

Konungen äger medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från bestämmelserna i 2 och 3 §§ samt därvid föreskriva de villkor för undantaget som prövas nödiga.

7 §.

Sker vinstutdelning i strid med vad i denna lag stadgas, skola bestämmelserna i 54 § första stycket lagen om aktiebolag rörande återbäring av uppburin utdelning och ansvarighet för den brist, som kan uppkomma vid återbäringen, äga motsvarande tillämpning.

8 §.

Styrelseledamot eller likvidator, som uppsåtligen eller av vårdslöshet låter verkställa vinstutdelning i strid med denna lag, straffes med dagsböter eller fängelse.

Böter tillfalla kronan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Genom denna lag upphäves lagen den 1 juni 1945 (nr 227) angående fortsatt tillämpning av lagen den 5 februari 1943 (nr 28) med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag.

I motionen I: 258 föreslås *dels* den ändringen i 3 § av ovanintagna lagförslag, att bolag för de i sagda paragraf omförmälda fall ej skall vara skyldigt att redovisa större skattereserv än som motsvarar skillnaden mellan det den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945, för sagda ändamål redovisade beloppet och sammanlagda beloppet av sådana bolaget påförda skatter, som förfalla till betalning under åren 1945 och 1946, *dels ock* den ändringen i förslaget, att bolag, som redovisat sådan skattereserv, som omförmäles i 3 §, skall äga rätt att överföra medel från sagda reserv till reservfonden med högst så stort belopp, som erfordras för att nämnda fond skall erhålla den storlek, som stadgas i nya aktiebolagslagen.

I motionerna I: 259 och II: 409, vilka äro likalydande, föreslås att till 3 § i förslaget fogas ett stadgande av följande innehåll:

»Har inkomsten under något av de räkenskapsår som i 1 § avses nedgått i förhållande till medeltalet av inkomsterna under de närmast före dessa förflutna två räkenskapsåren, må dock skattereserven utan hinder av vad i nästföregående stycke stadgas minskas med det belopp varmed skatterna, beräknade enligt de vid debiteringen 1945 tillämpade grunderna, å inkomsten under något av förstnämnda räkenskapsår visas understiga de under samma år erlagda utskylderna.»

Beträffande de skäl, som ligga till grund för Kungl. Maj:ts förslag, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Såsom ett led i strävandena att minska riskerna för en skadlig prisstegring genomfördes vid 1943 års riksdag en begränsning av aktiebolagens vinstutdelningar. Föreskrifterna härom återfinnas i lagen den 5 februari 1943 (nr 28) med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Nämnda lag, som avsåg vinstutdelning för räkenskapsår som utgått den 31 december 1942 eller senare, dock före den 31 december 1944, har sedermera successivt erhållit fortsatt giltighet. Sålunda har genom lagen den 12 maj 1944 (nr 190) angående fortsatt tillämpning av 1943 års lag stadgats, att bestämmelserna i sistnämnda lag skola äga motsvarande tillämpning i fråga om vinstutdelning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945. Vidare har genom lagen den 1 juni 1945 (nr 227) angående fortsatt tillämpning av 1943 års lag föreskrivits, att vad i sistnämnda lag stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om vinstutdelning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1946.

I 1 § första stycket i 1943 års lag föreskrives såsom huvudregel, att utdelning till aktieägarna av aktiebolags vinst enligt fastställd balansräkning för räkenskapsår, som avses i lagen, icke må överstiga sex procent av bolagets behållna förmögenhet enligt balansräkningen. Med behållna förmögenhet avses härvid bolagets tillgångar efter avdrag för skulder och värdeminskningposter. I vissa fall, varom stadgas i 1 § 2—4 styckena samt 2 §, må utdelningen emellertid utgå med högre belopp än som följer av huvudregeln. Enligt 3 § första stycket skola bestämmelserna i 1 § icke äga tillämpning, där vinstutdelning från aktiebolag understiger 10 000 kronor, och ej heller i fråga om vinstutdelning från bolag (dotterbolag, dotterdotterbolag), vars aktier till mer än 95 procent ägas av annat aktiebolag (moderbolag) eller ock av ett eller flera sådana dotterbolag eller av moderbolaget och ett eller flera sådana dotterbolag tillsammans. I 3 § andra stycket stadgas, att Konungen äger medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från bestämmelserna i 1 § samt därvid föreskriva de villkor för undantaget som prövas nödiga. I 4 § ha upptagits bestämmelser om återbäring av belopp, som utdelats i strid med vad i lagen stadgas, samt om ansvarighet för den brist, som kan uppkomma vid återbäringen. Slutligen stadgas i 5 § straff

för styrelseledamot eller likvidator, som uppsåtligen eller av vårdslöshet låter verkställa vinstutdelning i strid med lagens föreskrifter.

Det i 3 § andra stycket i 1943 års lag upptagna stadgandet om rätt för Konungen att medgiva aktiebolag undantag från bestämmelserna i 1 § har under år 1945 föranlett fyra framställningar till Kungl. Maj:t om beviljande av dylikt undantag. Av dessa framställningar ha två bifallits, medan de båda övriga icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Såsom framgår av det anförda är ifrågavarande lagstiftning tillämplig å vinstutdelning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1942 eller senare, dock före den 31 december 1946. Beträffande vinstutdelning för räkenskapsår, som sammanfaller med innevarande kalenderår eller utgår där-efter, är någon begränsning däremot för närvarande icke stadgad.

I propositionen den 19 oktober 1945 (nr 370) med förslag till uppbördsförrordning, m. m., vilket förslag i huvudsak godkändes av riksdagen, förordade chefen för finansdepartementet att det nya uppbördsförfarandet — enligt vilket utskylderna skola erläggas i så nära samband med inkomstförvärvet som möjligt — skulle träda i kraft den 1 januari 1947. I anslutning härtill uttalades (prop. s. 268) att det vore ofrånkomligt, att sådana på grund av 1946 och 1947 års taxeringar påförda statliga och kommunala skatter för inkomst och förmögenhet, vilka förfölle till betalning efter 1947 års ingång, i princip efterskänktes. Emellertid uppstode i detta sammanhang en särskild fråga, som förtjänade uppmärksamhet, nämligen huruvida lagstiftningsåtgärder borde vidtagas med avseende å aktiebolagens för skatteändamål gjorda reserveringar.

På uppdrag av chefen för finansdepartementet har professorn Håkan Nial utarbetat en den 18 oktober 1945 dagtecknad *promemoria* rörande aktiebolagens skattereserver efter uppbördsreformen.

Redogörelse för denna *promemoria* finnes intagen å s. 7—12 i propositionen, vartill utskottet hänvisar.

Över professor Nials *promemoria* ha, efter remiss, yttranden avgivits av *bank- och fondinspektionen* (med överlämnande av yttrande från *svenska bankföreningen*), *kommerskollegium* (med överlämnande av yttranden från *Stockholms handelskammare*, *handelskammaren i Göteborg* och *Skånes handelskammare*), *fullmäktige i riksbanken*, *överståthållarämbetet* (med bifogande av yttrande av t. f. *taxeringsintendenten S. Holdo*), *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro och Västmanlands län*, *Sveriges industriförbund*, *Sveriges köpmannaförbund* och *Sveriges grossistförbund*. I yttrandena av industriförbundet, bankföreningen och Stockholms handelskammare har åberopats ett inom *näringslivets skattedelegation* upprättat yttrande i ärendet. Vidare har *Sveriges redareförening* inkommit med yttrande i anledning av *promemorian*.

Beträffande innehållet i de avgivna yttrandena får utskottet hänvisa till s. 12—16 i propositionen.

Departementschefen.

Vid remiss till lagrådet av ett inom finansdepartementet upprättat förslag till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Wigfors*, bland annat följande.

»Såsom förut framhållits är lagstiftningen om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag tillämplig endast å utdelning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1942 eller senare, dock före den 31 december 1946. Beträffande vinstutdelning för räkenskapsår, som sammanfaller med innevarande kalenderår eller utgår närmast därefter, gäller följaktligen icke någon begränsning. De skäl, som föranlett ifrågavarande lagstiftning, lära emellertid alltjämt vara för handen och en utsträckning av giltighetstiden torde få anses motiverad. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag förut denna dag tillstyrkt fortsatt giltighet av prisregleringslagen för tiden till och med den 30 juni 1947. Jag förordar sålunda, att lagstiftningen om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag erhåller tillämpning jämväl i fråga om vinstutdelning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1946 eller senare, dock före den 31 december 1947.

Emellertid torde i samband med en förlängning av giltighetstiden för lagstiftningen om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag böra upptagas frågan om särskilda lagstiftningsåtgärder med avseende å aktiebolagens till följd av uppbördsreformen frigjorda skattereserver. Såsom förut omnämnts har professorn Nial på mitt uppdrag utarbetat en promemoria rörande nämnda fråga. I promemorian har utredningsmannen till en början erinrat om att möjlighet förelåge att indraga reserverna till det allmänna genom att vägra bolagen eftergift av skatt i samband med uppbördsreformens ikraftträdande. Denna utväg har utredningsmannen emellertid avvisat. Utredningsmannen har därefter behandlat två alternativa förslag i ämnet. Enligt det ena av dessa alternativ skulle de befintliga skattereserverna successivt, förslagsvis under en tioårsperiod, få avvecklas av bolagen, medan enligt det andra alternativet samtliga bolag skulle vara skyldiga att för framtiden redovisa skattereserver av viss omfattning. Vid remissbehandlingen av promemorian ha remissinstanserna — vilka i flertalet fall i princip förordat en lagstiftning om begränsning av bolagens rätt att förfoga över skattereserverna — uttalat skilda åsikter i fråga om den närmare utformningen av en sådan lagstiftning; dock har i övervägande antalet fall alternativet med en successiv avveckling av skattereserverna ansetts såsom den lämpligaste utvägen. Emellertid har därjämte under remissbehandlingen ifrågasatts om icke — vid bibehållen lagstiftning om begränsning av vinstutdelning — det åsyftade resultatet kunde uppnås genom en komplettering av bestämmelserna i vinstbegränsningslagen.

För egen del anser jag mig icke böra förorda, att aktiebolagens genom uppbördsreformen frigjorda skattereserver genom beskattning indragas till

det allmänna. Emellertid är jag i likhet med flertalet remissinstanser av den uppfattningen, att det bl. a. ur penningpolitisk synpunkt är önskvärt, att särskilda lagstiftningsåtgärder vidtagas för att hindra att skattereserverna användas till ökad vinstutdelning. Lagstiftningsåtgärder av sådan art äro självfallet i särskild grad påkallade i den mån de mot skattefonderna svarande tillgångarna icke äro mera stadigvarande bundna i vederbörande bolags rörelse.

Tvekan kan råda med avseende å den lämpligaste utformningen av den lagstiftning jag sålunda förordar. Ehuru en lagstiftning i enlighet med någotdera av de i promemorian upptagna förslagen utan tvivel skulle vara ägnad att bidra till en bindning av skattereserverna, kan en dylik lagstiftning likväl göras till föremål för kritik. Båda förslagen förutsätta sålunda författningsbestämmelser av komplicerad natur utan att man likväl — såsom fullmäktige i riksbanken erinrat — skulle erhålla garantier för att det avsedda resultatet verkligen nåddes. Under remissbehandlingen ha även framförts åtskilliga, i vissa hänseenden beaktansvärda förslag om uppmjukningar av de föreslagna reglerna, vilka förslag om de bifölles skulle medföra att lagstiftningen än ytterligare komplicerades.

Vid angivna förhållande synes det önskvärt att jämväl andra vägar prövas än de i promemorian anvisade. Härvid torde i huvudsak kunna ifrågakomma antingen att meddela en generell bestämmelse om skattereservernas överförande till reservfonden eller att utbygga vinstbegränsningslagen med bestämmelser ägnade att befordra den avsedda bindningen av ifrågavarande medel. Vad den förstnämnda metoden angår skulle den tvivelsutan på ett effektivt sätt förhindra skattereservernas användande till vinstutdelning. Emellertid är jag likväl icke beredd att nu förordar en lösning efter denna linje, då metoden skulle verka ojämnt och en tvångsåtgärd av denna art med hänsyn till sin definitiva karaktär i vart fall icke lärer böra genomföras på grundval allenast av det nu föreliggande materialet.

På grund av det anförda förordar jag i stället, att vinstbegränsningslagen utbygges i syfte att befordra en bindning av de såsom skattereserver nu redovisade medlen. En dylik lagstiftning blir i motsats till den nyss diskuterade åtgärden av provisorisk karaktär, vilket ur vissa synpunkter lärer vara en fördel. Emellertid bör understrykas att, även om en lagstiftning av nu föreslagna art, som till utformningen skulle bli enklare än de i promemorian föreslagna bestämmelserna, i och för sig är ägnad att befordra det avsedda syftet, man likväl icke — lika litet som genom de i promemorian anvisade metoderna — vinner någon säkerhet för att en effektiv bindning av skattereserverna kommer till stånd. Sålunda kan t. ex. med en lagstiftning av nu förordad konstruktion icke förhindras, att gratisaktier utdelas med anlitande av skattereserverna. Det torde dock knappast finnas anledning befara, att dylika transaktioner skola förekomma i någon omfattning av betydelse.

Jag torde i detta sammanhang få erinra om att den nu gällande vinstbegränsningslagen (SFS 1945:227) avser räkenskapsår, som utgått den

31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1946. Uppenbarligen måste de kompletterande bestämmelser, varom nu är fråga, göras tillämpliga jämväl med avseende å sistnämnda räkenskapsår. Detta innebär i sin tur, att den nu gällande lagen bör upphävas och ersättas med en helt ny lag, gällande de båda räkenskapsår, som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1947. Några praktiska tillämpningssvårigheter torde icke behöva befaras av den anledningen att det första av de båda räkenskapsår, som omfattas av den nu förordade lagen, beträffande flertalet bolag redan utgått. Det torde nämligen ha varit allmänt känt i god tid före den 31 december 1945, att en särskild lagstiftning i syfte att förhindra utdelning av medel, som kunde komma att frigöras till följd av uppbördsreformen, var under övertvägande. Därtill kommer att den ordinarie bolagsstämma, som har att fastställa balansräkningen per den 31 december 1945, i allmänhet ännu icke torde ha hållits.

Jag torde härefter få övergå till frågan om det närmare innehållet av de bestämmelser, varmed vinstbegränsningslagen enligt vad jag nyss förordat bör kompletteras. För vinnande av det åsyftade resultatet torde beträffande aktiebolag, vilka tidigare i balansräkningen redovisat skattereserver, böra föreskrivas att utdelningen icke får höjas i förhållande till utdelningen under tidigare år, därest i balansräkningen redovisade skattereserver (d. v. s. skattefond eller annan post avseende ogulden skatt) minskats i jämförelse med vad som i motsvarande hänseende redovisats i balansräkningen för tidigare år. Vidare synes det lämpligt att i fråga om bolag, hos vilka skattefond eller annan post av nu angivet slag undergått minskning, föreskriva jämväl den inskränkningen i rätten att verkställa vinstutdelning, att utdelningen icke får överstiga den högsta utdelning, som är tillåten enligt stadgandena i 1 § första och fjärde styckena i gällande vinstbegränsningslag d. v. s. — med viss jämkning — sex procent av bolagets behållna förmögenhet enligt balansräkningen; de för aktieägarna gynnsammare utdelningsbestämmelserna i andra och tredje styckena böra sålunda i dylikt fall icke få tillämpas.

Såsom lämpligt jämförelseår vid bedömandet av frågan om skattefonden (likställd skuldpost) undergått minskning eller icke, torde böra väljas ett räkenskapsår som ligger så nära det aktuella räkenskapsåret som möjligt. Med hänsyn härtill bör såsom jämförelseår användas det räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945.

I enlighet med vad jag nu anfört har inom finansdepartementet upprättats förslag till *lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag*. Förslaget torde få såsom *Bilaga A* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

I 1 § i nämnda förslag stadgas, att utdelning till aktieägarna av aktiebolags vinst enligt fastställd balansräkning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1945 eller senare, dock före den 31 december 1947, ej må ske i större omfattning än i lagen sägs.

Vidare upptages i 2 § de för bolag i allmänhet gällande begränsningsreg-

lerna. Dessa överensstämma med de i 1 § i 1943 års lag meddelade bestämmelserna.

Den av mig förordade nya spärregeln har upptagits i 3 § i förslaget. I denna paragraf föreskrives att — om aktiebolag i fastställd balansräkning för det räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945, redovisat skattefond eller annan post, avseende ogulden skatt — utdelningen för räkenskapsår, som avses i 1 §, varken må höjas i förhållande till utdelningen för det tidigare räkenskapsåret eller överstiga den enligt 2 § första och fjärde styckena tillåtna vinstutdelningen med mindre skattereserven redovisas oförminskad. Såsom skattereserv bör därvid anses reservens belopp enligt den fastställda balansräkningen med tillägg av belopp, som bolagsstämman vid balansräkningens fastställande beslutat överföra till skattereserven. Beträffande skattereservens storlek bör jämförelsen göras mellan å ena sidan den i balansräkningen för år 1944 (motsvarande räkenskapsår) redovisade skattereserven och å andra sidan det belopp, vartill motsvarande skattereserv för senare räkenskapsår uppgår efter det vinstutdelningen ägt rum.

De i 4—8 §§ i lagförslaget upptagna bestämmelserna motsvara föreskrifterna i 2—5 §§ i 1943 års lag. De begränsningar i fråga om tillämpningsområdet, som gälla enligt 1943 års lag, ha bibehållits oförändrade, dock att undantagsstadgandet i fråga om vinstutdelning från dotterbolag icke föreslagits tillämpligt såvitt angår den nya spärregeln i 3 §. Framhållas må emellertid, att enligt 6 § i lagförslaget dispens må av Kungl. Maj:t medgivias jämväl med avseende å 3 § i lagförslaget. En dylik dispens torde i vissa fall vara motiverad i fråga om bolag, som till skattereserv avsatt betydande medel för gäldande av krigskonjunkturskatt, så ock i fråga om bolag som överfört medel från skattefond till reservfond.

Den nya lagen torde böra träda i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Samtidigt bör lagen den 1 juni 1945 (nr 227) angående fortsatt tillämpning av lagen den 5 februari 1943 (nr 28) med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag upphöra att gälla.»

Lagrådet.

Lagrådet, som den 13 februari 1946 avgivit utlåtande över det remitterade lagförslaget, har bland annat yttrat.

»Förslaget innebär viss tids förlängning av gällande regler om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag. Genom det under 3 § upptagna stadgandet införes dessutom en ytterligare begränsning i syfte att förhindra, att skattereserver, som i följd av uppbördsreformen icke behöva tagas i anspråk för avsett ändamål, användas till utdelning i en omfattning, som kunde medföra från penningpolitisk synpunkt ogynnsamma verkningar. Av föredragande departementschefen har uttalats tvekan i avseende å den lämpligaste utformningen av den lagstiftning, som erfordras för att det åsyftade

resultatet skall vinnas. En sådan tvekan är förklarlig med hänsyn till de invändningar, vilka kunna riktas såväl mot förslaget i denna del som mot andra till prövning upptagna lösningar av förevarande spörsmål. Enär lagstiftningen är avsedd att vara provisorisk, saknas anledning att ytterligare framhäva dessa invändningar. Lagrådet vill endast erinra, att skäl till medgivande av undantag enligt 6 § kan föreligga även i andra fall än de av departementschefen berörda.»

Därjämte har lagrådet i förtydligande syfte hemställt om viss ändring i fråga om avfattningen av 3 §.

Propositionen.

Vid föredragning i statsrådet den 15 februari 1946 för beslut om avlämnande av förevarande proposition har departementschefen uttalat sin anslutning till lagrådets här ovan återgivna yttrande rörande tillämpningen av 6 §. Härjämte har viss jämkning vidtagits i avfattningen av 3 och 5 §§.

Motionerna.

I motionen I: 258 har mot förslaget till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag anmärkts, att de föreslagna restriktiva bestämmelserna endast gällde sådana bolag, som tidigare avsatt medel för betalning av sina skatter, medan däremot bolag, som underlåtit att göra dylika avsättningar eller ej redovisat dessa synligt, icke torde omfattas av bestämmelserna. En lagstiftning med sådana konsekvenser vore betänkelig, och det vore därför rimligt, att bestämmelserna uppmjukades på sådant sätt, att de icke bunde dem, som lojalt och öppet redovisat sina skatteavsättningar.

Härefter anföres i motionen bland annat.

Enligt den i 3 § föreslagna spärregeln måste bolag för där avsett fall redovisa en lika stor skattereserv, som finnes upptagen i balansräkning för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1944 eller senare, dock före den 31 december 1945. Med den avfattning, detta stadgande erhållit, blir konsekvensen, att ett bolag icke skulle äga rätt att betala sina under åren 1945 och 1946 förfallna skatter med de medel, som avsatts och öppet redovisats för detta ändamål. För det fall, att sistnämnda skattereserv är väsentligt större än sammanlagda beloppet av de under åren 1945 och 1946 förfallna skatterna, uppkommer ett överskott, som kan föranleda sådana menliga verkningar, som äro avsedda att förhindras med ifrågavarande lagstiftning. Vid detta förhållande anse vi den ändringen böra vidtagas i förslaget, att i ovan angivna fall större avsättning till skattereserv för det löpande året ej skall påfordras, än som motsvarar skillnaden mellan det per den 31 december 1944 eller senare avsatta beloppet till skattereserv och sammanlagda beloppet av de skatter, som förfalla till betalning under åren 1945 och 1946.

På sätt framgår av propositionen har bland annat övervägts att införa en generell bestämmelse om skattereservernas överförande till reservfonden. Beträffande denna metod har departementschefen framhållit, att densamma på

ett effektivt sätt skulle förhindra skattereservernas användande till vinstutdelning. Då emellertid denna metod skulle verka ojämnt, har departementschefen förklarat sig icke beredd att förorda en lösning efter denna linje. Vi dela den av departementschefen hävdade meningen, att en föreskrift av nyss antydd natur skulle hava karaktär av en tvångsåtgärd samt att en sådan generell föreskrift därför ej bör införas.

Enligt 6 § i lagförslaget skall Kungl. Maj:t äga medgiva dispens i fråga om tillämpningen av bestämmelserna i 2 och 3 §§ i sagda förslag. Dylik dispens skall enligt departementschefen kunna medgivas bland annat i fråga om bolag, som överfört medel från skattefond till reservfond. Då sådan överföring av medel sammanfaller med syftet med ifrågavarande lagstiftning, anse vi det vara en gård av rättvisa mot sådana bolag, som tidigare öppet redovisat skattereserver, att de medgivas rätt att utan särskilt tillstånd av Kungl. Maj:t överföra medel från skattereserven till reservfonden med ett så stort belopp som erfordras för att sagda fond skall bliva av den storleksordning, som föreskrives i nya aktiebolagslagen. En bestämmelse av denna natur innebär, att förenämnda bolag försättas i samma läge som sådana bolag, vilka icke gjort någon avsättning till skattereserv men likväl i anledning av uppbördsreformen fritt kunna disponera över exempelvis behållna vinstmedel för överföring till reservfonden.

I motionerna I: 259 och II: 409 uttalas, att tillräckliga skäl icke ådagalagts för en lagstiftning i syfte att förhindra att skattereserver, som i följd av uppbördsreformen icke behöver tagas i anspråk för avsett ändamål, användas för höjning av utdelningarna.

Det anföres vidare i motionerna bland annat.

De konsolideringssträvanden, som allmänt kommit till uttryck hos de svenska näringsföretagen, utgöra i och för sig en garanti för att skattereserverna icke komma att tagas i anspråk för höjning av utdelningarna. De undantag härifrån, som möjligen skulle kunna inträffa, kunna icke antagas bliva av sådan omfattning och betydelse, att penningvärdet skulle röna någon inverkan därav, detta desto mindre som utdelning å aktier, enligt vad i annat sammanhang vitsordats, på grund av den statliga beskattningens progressivitet till väsentligt större del kosumeras av skatter än vad fallet är med nationalinkomsten i övrigt. Den föreslagna lagstiftningen är därför enligt vår mening obehörlig.

Att lagrådet icke ansett sig böra avstyrka förslaget motiveras som nämnts därmed, att lagstiftningen är avsedd att vara provisorisk och allenast gälla beträffande räkenskapsår, som utgå före den 31 december 1947. Om en lagstiftning av i huvudsak det i propositionen föreslagna innehållet skulle anses erforderlig, måste den jämväl enligt vår mening ovillkorligen givas karaktär av ett strängt tidsbegränsat provisorium. Att inrymma en lagstiftning av förevarande innehåll bland de regler av bestående karaktär, som avse att reglera ifrågavarande rättsområde, finna vi, såsom ock lagrådet synes anse, helt uteslutet.

Även om lagstiftningen sålunda endast gives en strängt tidsbegränsad karaktär, är det enligt vår mening nödvändigt att denna utformas så att den icke vållar bolagen större olägenheter än som äro oundgängliga för att det därmed avsedda syftet skall vinnas.

I detta avseende märkes till en början, att skattereservernas »ingångsvärde» enligt förslaget anknötes till balansräkningen per den 31 december 1944 eller för bolag, vars räkenskapsår icke sammanfaller med kalenderåret, motsvarande därefter infallande balansdag. Ett bolag, som under åren

1943 och 1944 (motsvarande räkenskapsår) redovisat goda vinster och verkställt skattereserveringar för täckande av hela den å inkomsten t. o. m. den 31 december 1944 belöpande skatteskulden, men som under åren 1945 och 1946 nödgas vidkännas inkomstminskning eller icke haft någon inkomst eller till äventyrs förlust, är således enligt förslaget pliktigt att likväl per den 31 december 1946 redovisa lika stor skattereserv som den 31 december 1944, ehuru den skatteskuld som »efterskänkes» i detta fall understiger skattereservens »ingångsvärde». För den händelse icke någon inkomst uppstått under åren 1945 och 1946, föreligger ej heller någon skatteskuld vid utgången av sistnämnda år. I detta fall blir m. a. o. ingen som helst skatteskuld »efterskänkt». Eftersom syftet med lagstiftningen angives vara att förhindra utdelning av de belopp, som frigöras på grund av övergångsbestämmelserna till uppbördsförordningen, torde det vara uppenbart, att lagstiftningen i de ovanberörda fallen skjuter över målet och för vissa bolag kan medföra ytterst obilliga verkningar. Icke minst med hänsyn till att för ett mycket betydande antal bolag minskning av inkomsterna kan befaras uppstå under åren 1945 och 1946, synes den enligt 6 § medgivna möjligheten att erhålla dispens icke utgöra det lämpligaste medlet att undanröja dessa olägenheter. Departementschefen har för övrigt ej heller uttryckligen utsagt, att dispens bör meddelas i dylika fall, ehuru väl skälen för dispens i dessa fall äro påtagliga. Enligt vår mening skulle en smidigare lagtillämpning vinnas och de mest obilliga verkningarna av förslaget undanröjas, därest i författningen inrymdes en bestämmelse, att då inkomsten under något av de räkenskapsår som i 1 § avses nedgått i förhållande till medeltalet av inkomsterna under de närmast före dessa förflutna två räkenskapsåren, skattereservens ingångsvärde må minskas med det belopp, varmed skatterna å inkomsten under något av de i 1 § omförmälda räkenskapsåren visas understiga de under samma år erlagda utskylderna.

Utskottet.

Genom lagen den 5 februari 1943 (nr 28) med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag infördes den inskränkningen — utöver vad i gällande aktiebolagslag föreskrives — i fråga om bolagens rätt att förfoga över vinstmedel, att utdelningen till aktieägarna icke får överstiga sex procent av bolagets behållna förmögenhet enligt fastställd balansräkning d. v. s. sex procent av bolagets i balansräkningen upptagna tillgångar efter avdrag för skulder och eventuella värdeminskningposter. Samtidigt infördes emellertid möjlighet för aktiebolagen att kunna lämna högre utdelning än den nyss angivna i sådana fall, där vinstutdelningen tidigare år överstigit sex procent av bolagets behållna förmögenhet. Därjämte bemyndigades Kungl. Maj:t att med avseende å aktiebolags särskilda förhållanden medgiva undantag från nämnda bestämmelser.

1943 års lag, som ursprungligen gällde med avseende å räkenskapsår, som utgått den 31 december 1942 eller senare, dock före den 31 december 1944 — eller sålunda i allmänhet de två räkenskapsår som sammanföllö med kalenderåren 1942 och 1943 — har sedermera successivt förlängts för ett år i

sänder. I enlighet härmed har 1943 års lag erhållit tillämpning beträffande vinstutdelningar för räkenskapsår, som utgått den 31 december 1942 eller senare, dock före den 31 december 1946, d. v. s. i huvudsak de räkenskapsår som sammanfalla med kalenderåren 1942—1945.

I förevarande proposition har, såvitt nu är i fråga, föreslagits *dels* att den enligt 1943 års lag gällande begränsningen i rätten att verkställa vinstutdelning från aktiebolag skall förlängas att gälla ytterligare ett år (kalenderåret 1946 eller motsvarande räkenskapsår) och *dels* att lagstiftningen på detta område utvidgas i syfte att begränsa aktiebolagens möjligheter att för vinstutdelning använda till skattereserv avsatta medel, vilka i anledning av upp- börsreformen icke behöva tagas i anspråk för ursprungligen avsett ändamål.

Vad först angår frågan om förlängning under ytterligare ett år av tidigare gällande bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag vill utskottet till en början erinra om att föredragande departementschefen vid framläggandet för 1943 års riksdag av förslaget till lagstiftning på detta område uttalade (prop. 6/1943 s. 30), att en dylik lagstiftning vore motiverad på grund av den skärpning av den ekonomiska politiken som då mera genomförts i syfte att genom ett inkomststopp minska riskerna för en skadlig prisstegring. Med hänsyn härtill borde denna lagstiftning enligt departementschefens mening för sitt framtida fortbestånd anses knuten till att den skärpta inkomspolitik även i övrigt ansågs böra fullföljas. I sitt tillstyrkande utlåtande över nyssnämnda förslag underströk utskottet, att lagstiftningen inginge såsom ett led i en skärpt ekonomisk politik, vilken åsyftade att motverka en skadlig prisstegring.

Såsom motivering för den nu aktuella frågan om förlängning av de i 1943 års lag upptagna bestämmelserna om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag har departementschefen anfört, att de skäl som föranlett ifrågasvarande lagstiftning alltjämt syntes vara för handen; och sedan departementschefen i detta sammanhang erinrat om att han samtidigt tillstyrkt förlängning av prisregleringslagen för tiden till och med den 30 juni 1947, har departementschefen förordat, att lagstiftningen om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag erhöle tillämpning jämväl i fråga om vinstutdelning för kalenderåret 1946 (eller motsvarande räkenskapsår).

Den genom 1943 års lag införda särskilda lagstiftningen på förevarande område har enligt utskottets mening haft sin givna betydelse såsom ett led i den allmänna pris- och lönepolitik som förts under krigsåren. Under förarbetena till nu ifrågasvarande lagstiftning förutsattes, att 1943 års lag skulle bli av provisorisk natur. Utvecklingen på det ekonomiska området under tiden därefter har — såvitt utskottet kunnat finna — med all rätt föranlett att lagstiftningen successivt erhållit förlängd giltighet. Då det i nuvarande läge fortfarande torde ur allmänna synpunkter vara lämpligt att genom särskild lagstiftning förhindra mera omfattande höjningar av vinstutdelningar från aktiebolag, tillstyrker utskottet, att de i 1943 års lag föreskrivna inskränkningarna i bolagens rätt att förfoga över vinstmedel göras tillämpliga under ytterligare ett år.

Vad härefter angår förslaget om utvidgning av lagstiftningen på förevarande område i syfte att begränsa aktiebolagens möjligheter att för vinstutdelning använda till skattereserv avsatta medel, vilka frigöras i anledning av uppbördsreformen, har spärren i detta hänseende — såsom framgår av 3 § i det vid propositionen fogade förslaget till ny vinstbegränsningslag — konstruerats på så sätt, att om ett aktiebolag i fastställd balansräkning för år 1945 eller år 1946 (eller motsvarande räkenskapsår) redovisar skattereserv till *lägre* belopp än skattereserven i den fastställda balansräkningen för år 1944 (eller motsvarande räkenskapsår), vinstutdelningen från bolaget icke får överstiga vare sig det procenttal i förhållande till bolagets behållna förmögenhet, som vinstutdelningen för år 1944 utgjorde, eller sex procent av bolagets behållna förmögenhet enligt den fastställda balansräkningen (med viss möjlighet till jämkning uppåt med högst en halv procent). I fråga om denna spärregel föreslås därjämte i propositionen — i 6 § i lagförslaget — att Kungl. Maj:t skall äga medgiva aktiebolag med avseende å dess särskilda förhållanden undantag från nyssnämnda regel samt därvid föreskriva de villkor för undantaget som prövas nödiga.

I likhet med departementschefen finner utskottet det ur penningpolitisk synpunkt önskvärt att aktiebolagens genom uppbördsreformen frigjorda skattereserver — vilka kunna antagas uppgå till sammanlagt mycket betydande belopp — icke användas till vinstutdelning i den utsträckning bolagen själva kunna finna lämpligt. En särskild lagstiftning som närmare reglerar, under vilka förutsättningar dessa skattereserver få tagas i anspråk, synes därför böra genomföras. Den i propositionen föreslagna lösningen, enligt vilken denna lagstiftning anknytes till tidigare gällande bestämmelser, som från andra utgångspunkter begränsa aktiebolagens fria förfoganderätt över bolagens vinstmedel överhuvud taget, föranleder i och för sig icke någon erinran från utskottets sida.

Frågan om den närmare utformningen av lagstiftningen om begränsning av möjligheterna att använda aktiebolagens skattereserver till vinstutdelning har behandlats jämväl i de i ärendet väckta motionerna. I dessa motioner ha föreslagits vissa uppmjukningar i den särskilda spärregel, som upptagits i 3 § förslaget till ny vinstbegränsningslag.

Enligt vad som anförts i motionen I: 258 skulle den konsekvensen av spärregeln i 3 § inträda, att ett bolag icke skulle äga rätt att betala sina under åren 1945 och 1946 förfallande skatter med medel, som avsatts och öppet redovisats för detta ändamål. För det fall att skattereserven den 31 december 1944 vore väsentligt större än sammanlagda beloppet av de under åren 1945 och 1946 förfallande skatterna, borde bolaget enligt motionärernas mening icke vara skyldigt att redovisa större skattereserv än som motsvarade skillnaden mellan nyssnämnda skattereserv, å ena, samt sammanlagda beloppet av bolaget påförda skatter, som förfölle till betalning under åren 1945 och 1946, å andra sidan. Häremot vill utskottet framhålla, att spärregeln i 3 § är tillämplig — förutom i de förhållandevis fåtaliga fall där utdelningen för år 1944 överstigit sex procent av behållna förmögen-

heten — endast under den förutsättningen, att ett bolag har för avsikt att höja utdelningen för år 1945 eller 1946 i förhållande till utdelning för år 1944. Därest utdelningen för år 1945 eller 1946 bibehålles oförändrad eller minskas är spärregeln i 3 § överhuvud taget icke tillämplig, utan bolaget kan i dylika fall fritt disponera över skattereserven, bland annat till betalning av de under sistnämnda två år förfallande skatterna. Den i motionen framhålla konsekvensen, att ett bolag icke äger använda skattereserven till betalning av skatter som uppbäras under åren 1945 och 1946, torde sålunda komma att inträda endast i ett förhållandevis ringa antal fall, och där detta resultat verkligen föreligger till följd av utformningen av 3 §, är resultatet i direkt överensstämmelse med lagstiftningens syfte. Än ytterligare må framhållas att ett bolag, som på grund av spärregeln i 3 § förhindras att använda skattereserven den 31 december 1944 till gäldande av utskylder vilka förfalla till betalning under åren 1945 och 1946, icke härigenom kan anses obilligt behandlat. Därest uppbördsreformen icke genomförts, skulle bolaget visserligen varit berättigat att utan någon inskränkning taga i anspråk skattereserven till utskyldsbetalningarna under år 1945 men samtidigt hade bolaget varit nödsakat att med tanke på kommande års skatter reservera nya medel till skattereserven den 31 december 1945. Då numera någon sådan skattereservering på grund av uppbördsreformen icke är erforderlig, kan bolaget givetvis betala de under år 1945 förfallande skatterna med medel som bolaget eljest haft att vid räkenskapsårets slut avsätta till skattereserven.

I motionen I: 258 har vidare hemställts om sådan ändring av spärregeln i 3 §, att ett bolag skulle äga rätt att överföra medel från skattereserven den 31 december 1944 till reservfonden med högst så stort belopp, som erfordrades för att reservfonden skulle erhålla den storlek, som stadgades i nya aktiebolagslagen d. v. s. uppgå till 20 procent av aktiekapitalet. Till stöd för detta yrkande kan visserligen åberopas, att medel, som överföras från skattereserv till reservfond, genom en dylik åtgärd bindas fastare hos bolaget än sådana tillgängliga vinstmedel, beträffande vilka det enda hindret för medlens utdelning till aktieägarna utgöres av den tidsbegränsade spärregeln i 3 §, som även i övrigt innebär ett mycket lindrigt ingrepp i bolagets fria beslutanderätt rörande vinstmedlen. Å andra sidan torde böra framhållas, att denna spärregel är avsedd att gälla endast för räkenskapsåren 1945 och 1946. Ett bolag, som på grund av höjda utdelningar för åren 1945 och 1946 icke kunnat under dessa år minska skattereserven den 31 december 1944 — vare sig genom överföring till reservfonden eller på annat sätt — är sålunda enligt förslaget i tillfälle att i balansräkningen den 31 december 1947 överföra, om så anses lämpligt, hela skattereserven till reservfonden. Då den nya aktiebolagslagen icke träder i kraft förrän den 1 januari 1948, synes något praktiskt behov av en undantagsbestämmelse som innebär en utvidgad rätt till överföring från skattereserv till reservfond icke föreligga. Härtill kommer att en dylik undantagsbestämmelse skulle kunna få till resultat, att andra disponibla vinstmedel, vilka eljest — på grund av föreskriften i nu

gällande aktiebolagslag om skyldighet för bolag att avsätta viss del av vinsten till reservfond intill dess fonden uppgår till tio procent av aktiekapitalet — skolat överföras till reservfonden, kunna frigöras och användas till ändamål, som spärregeln i 3 § är avsedd att hindra.

I de likalydande motionerna I: 259 och II: 409 har yrkats, att den förut omnämnda spärregeln i 3 § måtte uppmjukas i det hänseendet, att — därest ett bolags inkomster under år 1945 eller 1946 nedgått i förhållande till inkomsterna tidigare år — skattereserven den 31 december 1944 i dylikt fall skulle få minskas med skillnaden mellan de under åren 1945 och 1946 erlagda skatterna, å ena, samt de beräknade skatterna å inkomsterna under sistnämnda två år, å andra sidan. Av motionerna framgår, att förevarande ändringsyrkande väsentligen är grundat därpå att om ett bolag under åren 1945 och 1946 nödgas vidkännas inkomstminskning eller icke haft någon inkomst eller eventuellt förlust, spärregeln i 3 § skulle medföra obilliga verkningar för bolaget i fråga. Med hänsyn härtill och då — såsom utskottet tidigare understrukit — spärregeln i 3 § är tillämplig praktiskt taget endast i sådana fall, där ett bolag ämnar *höja* utdelningen, torde något behov av den föreslagna uppmjukningen icke vara för handen, särskilt som ett bolag under dylika omständigheter hellre bör söka konsolidera sin ställning än lämna ökad utdelning till aktieägarna.

Enligt utskottets mening verkar den i 3 § upptagna spärregeln, utan att vara av mera komplicerad natur, på ett tillfredsställande sätt reglerande med avseende å aktiebolagens förfoganderätt över de till följd av uppbördsreformen frigjorda skattereserverna. Med hänsyn härtill och då utskottet, såsom framgår av vad tidigare anförts, icke finner jämkning i denna spärregel påkallad i anledning av de synpunkter, som i detta hänseende framförts i de förut omnämnda motionerna, tillstyrker utskottet, att nu ifrågavarande spärregel utformas på sätt i propositionen föreslagits.

Ehuru utskottet sålunda icke biträder de i motionerna framställda yrkandena om ändring av nyssnämnda spärregel, anser utskottet — i likhet med departementschefen — att sådana fall kunna förekomma, där denna regel skulle leda till ett obilligt resultat för vederbörande bolag och aktieägare. I syfte att undanröja dylika olägenheter av lagstiftningen har i förslaget till den nya vinstbegränsningslagen införts rätt för Kungl. Maj:t att med avseende å ett bolags särskilda förhållanden medgiva dispens jämväl från denna spärregel. Vad särskilt angår möjligheten att överföra skattereserven till reservfonden har redan i propositionen uttalats, att dispens från spärregeln i vissa fall skulle kunna vara motiverad där sådan överföring skett. Även i andra fall kunna — såsom departementschefen med anledning av lagrådets anmärkning anført — sådana omständigheter tänkas föreligga, att en tillämpning av dispensregeln skäligen bör ifrågakomma.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag med särskilda bestämmelser om begränsning av vinstutdelning från aktiebolag måtte av riksdagen antagas; samt

B) att de i ämnet väckta motionerna I: 258, I: 259 och II: 409, till den del motionerna hänvisats till lagutskott, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 mars 1946.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Schlyter, Bergquist, Wagnsson, Karl Emil Johanson, Westman, Ahlkvist, Löthner* och *William Ohlsson*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Werner, Olsson* i Mellerud, *Berg, Lindberg, Rylander* och *Ljungqvist*.

Reservation

av herrar *Bergquist, Löthner* och *Ljungqvist*.

467494. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag, 1946.
